

MAGYAR ISRAELITA.

Előfizetési feltételek:

Félévre 3 ujfrt. Egész évre 6 ujfrt. Előfizethetni a szerkesztőség, minden postahivatal, s minden könyvkereskedőnél.

Hirdetmények ára:

2 hasábu petit sorért, egyszeri hirdetéssel 10 kr., többszöri hirdetéssel 7 kr. osztr. értékben. Megjelenik minden pénteken.

Felelős szerkesztő s kiadó-tulajdonos:

Dr. ROKONSTEIN LIPÓT, rabbi.

(Szerkesztői iroda: Rombach-utca 1 sz. 1. emelet.)

Ezennel nyitunk Szep.—Dec. 4 óra előfizetést, helyben házhoz hordva s vidékre postán küldve 2 o. frttal. Kérjük pártolóinkat, sziveskedjenek lapunk ügyében hazafiasan közreműködni.

Számolás.

עַבְדֵי יְהוָה הַשָּׁמַיְתָה הַתְּרִמָּה

A kor válutján állunk.

A világteremtés 5621-ik évének csak néhány órája van még hátra.

Egy zajló hullámcsapás illant el előttünk az örökidő végtelen tengerében; egy mozgalom- s izgalomdús év rebhent el fejünk fölött; illő tehát, hogy a multról számoljunk, tanulmányozása s tanácsadásával a lehető végzeteljes jövőnek.

Most egy éve már sejtelmünk vala, hogy vége felé indul ama rendszer, mely a szegény hazára annyi szerencsétlenséget hozott; de különösen mivelünk a tömeg egész súlyát sajnosan éreztette, utolsó rétegét képezvén a népek s államok piramisának. S sejtelmünk valósult; a rendszer megszűnt; reményünk, hitünk szilárd s erős vala, hogy viradni fog egy jobb kor hajnala.

Ime itt állunk egy évvel öregebbek, s reményünk csalkép, hitünk álhitnek kezd látszani.

Azonban az állapot változhat igen,

de nem enyészik az idővel; a történelem mindig ujat teremt, a voltat soha sem hozza vissza, a multat nem ismétli; s az emberiség a történelemben a haladásnak van indítva; hátrál ugyan néha, de azért, hogy annál nagyobb előre ugorhassék.

Nyertünk mi magyar izraeliták, de kérdés nélkül mondhatjuk, tettünk is!

A bűn ott ébred legelőször eszméletre, hol fullánkjával legsajgóbban sebzett, mint minden dolog onnét tér vissza, hol legutólszor megállapodott.

Alig lazult a volt rendszer szigora, társadalmi s polgári állásunk tetemesen javult.

Még oct. 20-ka előtt üdvhirdető örangyalként jelent meg köztünk Ó Felségének ama legkegyelmesebb kir. parancsa, mely letörlé homlokainkról a szégyenbélyeget.

Ezentul meg nem szorítottánk a társadalom alapítása, a házasságban; ezentul engedve vala a szeretett hazát hazánknak valanunk, egyes részét birnunk, ennek áldásait előteremtenünk.

Oct. 20-ka bekövetkezett, vele az éltető szellem, mely a hazát ihlette, feltámadásra hívta, új életre keltette.

A megyék s hatóságok újra szervültek. Sokan ugyan a 48-hoz szilárdul ragaszkodtak, mely évszám nekünk nem kedvezett, — nekünk csak a 7 s a 7-szer 7 szent; — azonban több, kivált a tisztább magyar megyék az okosság, a méltányosság, a korszellem sugallatára hallgatva, testvéri szeretettel karolának át, s így több mózesvallásu magyart láttunk diszhelyeket elfoglalni a bizottmányok s tisztviselők szép koszorujában.

Végre az országgyűlés létre jött; s elvégre eredménytelenül el is oszlott.

Ránk nézve azonban nem eredménytelenül. Az erkölcsi nyereséget nem lehet, nem szabad kicsinlenünk, bár rajta nem fejeztük ki örömünket akkor, midőn közanyánk újra szenvedni, midőn a haza előbbi sínlésébe visszahanyatlani látszék.

Erkölesileg sokat nyertünk.

A hon atyái, képviselői s nagyjai egyhangulag és közakarattal határozatképen kimondták, hogy a külön hitfelekezeti korlátok ezentúl leromboltnak s megsemmisítetnek; hogy mi magyar zsidók egyenjogúak, egyenlők a többi népekkel mind társadalmi, mind polgári, mind állami tekintetben. A hazának pedig majd minden hatósága teljes bizalmat szavazván a hongyűlés itánt, e határozat tehát az egész hazáé, az összes népe lett. —

De mit tettünk mi; méltók vagyunk-e mi erre?

A felelet arra könnyű!

Ha a zsidónak vérrel s kínokkal irt történelmében lapozgatunk, háládatlanságra sehol sem akadunk.

A zsidó annyira szereti a szabadságot, hogy ennek pusztá ígéreteré is előlegez, mint 48-ban is előlegeztünk vagyonnal s étellel.

Működésünk a szellemi térre szorított, s ott annyit tettünk, minővel a hazánkbeli népfajok egyike sem dicsekhetik.

Ki e lapokat némi figyelemmel olvasta, tudja, hogy a zsidó iskolák mindenütt megmagyarosodtak, hogy oly helyeken is, hol csupa tótok laknak, mint például Szucsánban,

a szülék buzgalma s a tanítók szorgalma tanulmányul a magyart hozta be.

De minek messze száguldani? Nézzük a főváros izr. hitközségét s ennek intézményeit!

A magyar nemzetiség föléledésének első lendületével még a volt előjáróság — dicséretükre legyen mondva — az eddig szokásban volt német imákat magyarra fordította s a templomba behozta. Szintugy magyarosodtak normál fi- s leánytanodái. Azokban valamennyi tantárgy, még a héber szövegű biblia s imák, magyarul adattak elő, s oly sikerrel, hogy kinek alkalmá volt a mult vizsgákon jelen lenni, s hallani a tanítványok szépkiejtésű, helyes s pontos feleleteit, meggyőződhetett, hogy e nemzedékből majd valóságos mózesvallásu magyar község fejlődik; meggyőződhetett egyszersmind arról, hogy oly eredménynek nem csupán a hideg szülei s tanítói köteleesség, hanem lelki ösztön, buzgalom, forró honszeretet lehet tényezője.

Mióta pedig e tekintélyes község újra szervezte magát, s élén igaz magyar lelkű hazafiak állanak, jegyzőkönyvei s egyéb irományai magyarul vezettnak.

Szükségtelennek tartjuk említeni az ez évben újra alakult „Izr.-magyar-egylet“-et, ismeretes ennek hatása s üdvös működése az édes hazai nyelvnek zsidók közti terjesztése körül; szükségtelennek tartjuk említeni e lapokat is, miknek minden szerénység mellett azon érdemet meg nem tagadhatni, hogy a magyar nyelv s irodalom zsidók általi felkarolására bőven szert tettek, s hogy alkalmat nyújtottak izr. fiatal tehetségek iránybani fejlődése s tökélyesbülésére.

Ilyen a mult! Hát a jövő, a kétes jövő? — A jövőre nézve legyen a mult tanítónk, tanácsadónk, vezérünk!

Tudjuk, hogy nem gyenge korlátokat, hanem áthatlan várfalakat, sziklás bástyákat emelt a bal- s vakhit, a felekezeti gyűlölet és ellenszenv, melyeken több évszázad óta serényen dolgozik és építget, s melyek nem ostromszerek, ágyuk által romboltnak le,

hanem az ész szende világa, a korszellem mosolygó arca varázs megjelenésére ledőlnek, elenyésznek.

Azért hozzon a jövő bármit, örömet vagy bűt, sajtó sebünkre irbalzsamot vagy tegye ezt még sajtóbbá, nekünk, mind a két résznek a megkezdett pályán tovább haladnunk kell, mert ez a testvéri egyetértés, a boldogság biztos kajlékába vezet.

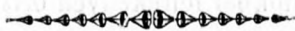
Az eddig szerzett erkölcsi nyereség sokkal tetemesebb, semhogy azt könnyelműleg elpazarolnók; a kölcsönös testvéri szeretet szövödni kezdett szálai, még gyöngék ugyan, de sokkal nagyobb üdvöt ígérnek, semhogy ezeket szentelen kezekkel szétszakítanók.

Nem! Mind a két rész tökéltse az eddigi nyereséget, fonja s szője tovább a kölcsönös szeretet finom szálait.

Valósítsa és tágítsa a nemzet a magán- és nyilvános körökben az általa irányukban hozott ünneplés határozatot; mi magyar-zsidók pedig csüngjünk, mint jó fiak, szeretettel s kegyelettel a haza ölében; terjeszszük s állandósítsuk magunk között szép hazai nyelvünket, ápoljuk s gyámolítsuk irodalmát; ragaszkodjunk hűn s testvériesen a magyar nemzethez, mely szereti a szabadságot, szereti pedig igazán önzéstelenül, mely — mint Mirabeau mondá — mint szabad nemzet keblében szolgát nem tűrhet.

E mellett fohászkodjunk s esedezzünk a Mindenhatóhoz a közelgő újév s a rákövetkező tiz engesztelési napon áhitattal s buzgósággal:

*) Mennyei atyánk, mennyei királyunk! Jegyezd be a te igaz hitedért majd két évezred óta gyűlölt, üldözött s zaklatott hű izraelita gyermekeidet a megváltás és szabadság örök könyvébe, „amen! Dr. Rokonyi.

Bukarestből a következő szomorú, de fontos hírt adják tudtunkra.

Már 1859-ben még Stirbey herceg abszolút kormánya alatt azon türelmetlen rendelet tétetett

*) Közönséges imánk.

legnagyobb szigorral közzé, hogy a zsidóknak tilatik jószágot, vendéglőt vagy bármit kibérelni, továbbá, hogy azon zsidók, kiknek valami bérbe adott és kik azt vissza nem szolgáltatták, távolítottasának el.

Levelözök azonban biztosít bennünket, hogy a rendelet érvényre soha sem jutott, és csak most midőn alkotmányos országban képzelik magukat, a jelen belügyminiszter, ki tulliberalisnak tartatja magát, ezen borzasztó rendeletet ismét felélesztette s körlevélben a hivatalnokok személyes felelőssége alatt tette közzé s hozta érvényre.

Levelező okát a sajtóban keresi, nem tudván magukat védelmezni, miután a lapok jogos védelmüket e türelmetlen s embertelen bánás ellen közleni nem akarják.

Volt nekünk ugyan — mondja levelezök — saját lapunk román nyelvben, de minthogy eléggé nem pártoltatott, meg kellett buknia. Csak most érzik, s pedig leginkább a vagyon emberei, a veszteséget, csak most látják át, mennyire használhatott volna ügyüknek, ha némi áldozatot hoztak volna akkor a lap fentartására. — —

Véleményünk szerint még most sem késő. Igaz ugyan, hogy dicséretükre semmikép sem válik az ottani izraelitáknak a sajtó iránti részvéletlenség; igaz ugyan, hogy ez által valamint szellemi, ugy szinte anyagi tekintetben majd pótolhatlant vesztek: mindazonáltal még nem hisszük későnek a balítéletek elhárítását. Hisz még ez előtt egy évvel, midőn mi ellenünk a tekintélyes lapokban kelttek ki, védelmezésünkre választ ritkán és akkor is csak nagy könyörgéssel akartak elfogadni, irta volna azt legyen bármi tekintély is a zsidók között; és most midőn nagy részt lapunk segítsége által az előforduló balítéleteket elhárítottuk, kész még a legtekintélyesebb lap is a még itt ott, fájdalom, előforduló balítéletek elnyomására, védelmünket fölvenni és közre bocsátani.

Igaz az is, hogy nálunk sem pártoltatik lapunk annyira, a mennyire hogy rendesen fentartásuk szükséges volna; de azért Isten segédelmével azon helyzetbe még sem jutandunk, hogy részvét hiánya miatt úgy járnánk, mint azt levelezök szomorúan tudósítja.

Sőt azon kedves reményben élünk, miután meg vagyunk győződve, hogy honunk hitsorsosai

tudják, miszerint ez egyetlen védszertünk, mely által magunkat oltalmazni képesek vagyunk; ez egyetlen géptünk, mely által erőnket, véleményünket mutathatjuk, hogy a lap fentartására semmi áldozatot sem kimélandnek mérlegbe vetni.

Oláh hitsorsosainkat pedig ujjalag felkérjük, hogy a részvét hiánya miatt megbukott lapjukat, kerülne az bármily áldozatba is, léptetnék ismét életbe, minthogy ez az, a mi rajtuk leginkább se-gíthet.

— c —

Egy kis utbaigazítás.

(Sz. r.)

Nem a polémia viszketege, hanem az igazság hatalmas szava ösztönöz, újra csupán önvédelem végett, kikelni az "Idők tanuja" (— r.), jegyű bécsi cikkirója az idézett lap 495. számában irt állítása s illetőleg tígye védelme mellett fölhozott azon érve ellen hogy azért szükséges a kath. emberre külön kath. esküforma, mivel — úgy mondja „a zsidónak meg esküdtetésére épen Magyarországon a zsidó rabbi hivatik a bírósághoz, hogy egészen a saját kultuszerejével hasson, a mennyit hathat.“

A t. cikkiró vagy nem tudja, vagy tudni nem akarja, hogy ezen eskümodort nem mi zsidók, s nem a jelen fölvilágosodott kor emberei hozták be, hanem undok maradványa ez a régibb sötét s elfogult időknek, melyeket nem hiszszük hogy a t. cikkiró újra behozni s föléleszteni óhajtana vagy képes lenne.

Hogy e rendelet v. szokás mi vallásunk szellemével meg nem egyez, bizonyítják az azt illető hittörvényeink, melyeket, idézni s ideiktatni bátorokunk. Ugyanis Jore-Deáh az esküről 237. szak, 1. cik. így szól: „ki azt mondja én esküszöm — ez teljes érvényű eskü.“

(Iszerls M. jegyzéke:)

„Mindegy, bárminő nyelven mondja azt.“

Ugyanott 2. cik. „Ha más esküdteti, a z t mondván: én esküdtetlek erre vagy arra, s ő felel rá: amen — ez tökéletes eskü, legyen bár az esküdtető pogányhitű vagy gyermek.“ —

E két hittörvénycikkely is elég arra, hogy mindenki meggyőződjék, miszerint zsidó esküdtetésére sem külön esküforma, sem zsidó rabbi jelenléte nem szükségeltetik, a mi is szolgálhasson a t. írónak utbaigazításául. —

TÁRCA.

A bün áldozatja.

Beszély.

Irta

Büky Miklós. (Folytatás.)

V.

Egy év telt el.

Andor lelkülete ez idő alatt nagy változáson ment át.

Az egykor egyenes, nyíltszívű férfiú mindenkire egyiránt bizalmatlan lön. Minden tettét elégtelenség s a kétértelműségnek ném iárnyalata bé-

lyegzé. Csupán Seréna iránti szerelme volt az egyetlen vonás, mi lelkülete régi hajlamai közül sértetlen maradt; de ebből is eltűnt a magasztaltság azon fényköre, mely eszméletét eleinte varázsmorba ringatá; s nyert e helyett szerelme olyszertü utóérzetet, mely a végsőséghez közelgővel egyetlen kincsét a jobb időkből féltékenyen őrizteti.

Saréna a hűség eszményképe volt. Egy tekintet, egy hang sem árult el nála soha legkisebb elégtelenséget is. Kedélyét a leghálásabb feláldozással rendelé alá mindig férje hangulatának.

A féltékenység egy különös neme gyötré mégis Andor lelkét.

Kimondhatlan emésztődés fogá el belsejét valahányszor neje szeretetét forróban látá nyilatkozni gyermeke iránt. Minden ölelés, csók egyegy tördőfés volt szívének. Ilyenkor többnyire bizonyos dac látszott egész viseletén, mi az elégtelenség kifolyása volt. Történt ily esetben néha, hogy akaratlanul is durvább volt nevéhez, s ha ekkor Seréna részéről némi fájdalmas neheztelést látott, — keserűsége egyes botlásokra vetemité őt, melyek szinte a dac színezetét hordák magukon.

Oly fordulat volt ez mégis lelkületében, mely könnyen elajjasulásra vezethetett.

Egy kellemes tavaszi délestén a közel berek nyílásában ült Seréna, gyermeke- s ennek dajkájával.

A kilátás innen csak egy oldalra szolgált, s az vadan nagyszerű volt.

Feketés köszirtek nyultak fel a magasba, számolhatlan ágas bogas, egymásra bömpölyödött sziklakkal, miknek üregeiből néhol örökös hó fejtlett ki. Alattok tengerszem terült el, melyet, mint-hogy oly magas szirtektől körözteték, csak a déli uapsugár köszönhetett, egyébkor homály borítá a bemenetelt hozzá. Távobbb ettől még vadabb környezete volt látható a Czarny Staw —, fekete tengerszemnek, melyről a rege azt tartja, hogy a körötte emelkedő szirtek közt hajdan egy igen nagy gyémánt rejtezett, mely e tengerszemét egészen megvilágítá, de egy nagy felhőszakadás ép azou szirtet repeszté le, mely a gyémántot rejté, s a tóba buktatá azt. S csak azóta fedi átláthatlan sötétség a mély vizet.

Seréna olvasott. Gyermeke ölében játszadozék.

Nem sokára lépték hallatszának a bereknyílás közelében. A nő azt hívé, hogy férje jő, s maga mellé a földre tevé le gyermekét, mert a dajka kevéssel előbb virágokat ment szedni a kised számáre.

A mint Seréna felpillantott, Fénylaki Gusztávot látá maga előtt. A meglepetés kölesönös volt.

A pillanat első varázsa után Gusztáv tekintete a kisedre esett, s egy titkos belöszöntől izgatva, lángoló arccal karolá azt keblére, s csókkal halmozá el arcát.

A nő szívében e látványra egy sötét hézag

nyílt meg, honnan egy hang, tán a multak homályos viszhangja merült fel, álomszerűen.

Gusztáv még mindig keblén tartá a kisedet. Édes elfogultsága nem engedett szót jöni ajkaira első percben, s csak később rebegethé ki e szót: gyermekem!

E hang lángba borítá Seréna arcát. A mult képe állt előtte; s megszügyentülést olvasott le róla lelke.

A férfi elragadtatása most hirtelen szilaj fordulatot vőn. Arca phantasticus rajongást tükrözött, s kihívólag kiáltá:

E gyermek sajátom; jogom van hozzá! — s távozni készült.

Seréna odarohant, s a rémtület erejével ragadá el tőle a kisedet. Gusztáv habozva állt meg, s szemei áthatóan meredtek a nőre. Aztán ihlettség s belső ellágyulás ült arcára, s térdre omlott előtte.

— Erről ismerek nemes lelkedre. Oh Seréna imádlak én az alkotó isten legszentebb erejével, . . jobban mint valaha!

A hölgy távozni akart, de képtelen volt. Még most is remegett minden tagja az előbbi felindulástól.

Gusztáv fölállt s bús levertséggel folytatá:

— Az éhhalállal küzdő csak akkor tudja meg, mit vesz, midőn a végfalatot is leragadták ajkairól. Ez az én sorsom is. Mért nem lehetett önt előbb ismernem, most nem volnék így!

Seréna ijedelme egészen lecsillapult, s lassu, komoly hangon szólt:

— Hagyjuk a multat Gusztáv, fájó emlékek vannak hozzá csatolva; . . . s a történeteket megsiratni igen, de változtatni nincs hatalmunkban.

— Mit nyujt hát kárpótlásul e sors annak, ki egy — talán sokszor öntudatlan botlásáért százszorosan kibűnhődve, reménytelenül néz mégis a jövő elé?

— Mit nyujt? — az öntudat kibékülését, s talán mégnyugvást. De ön még boldog lehet. Tegye jóvá hibáját, s szeresse nejét, kit szívéből büntetlenül eltaszított.

— Nőm meghalt . . . sohajtá Gusztáv.

Seréna szemeiben két könyesepp merült föl.

A férfi folytatá:

— S most nyugottan nézzem, mint bitorolja más mennyemet, melyen kívül nincs számomra él-

tető világ?! Nem nem Seréna, minket egy szentebb kapocs fűzött egymáshoz.

— Isten önnel Gusztáv . . . szólt a hölgy remegő hangon, s távozni készült.

— Seréna! — esdekelt a férfi, arcán a fájdalom megható kifejezésével — mi lesz belőlem?

— Feledje a multakat . . .

— De hát gyermekünk, gyermekünk?! folytatá Gusztáv bánatos hangon.

Seréna az anyaszív legszentebb hevével szorítá kebléhez a kisdedit, s megindulva szólt:

— Ne féltse őt, míg e szív dobog.

Egy lövés dördült végig a bérceken.

— Az istenért, távozzék ön! — szólt a nő megrettenve — Férjem megérkezett.

— Hadd jöjön — veté oda bátran Gusztáv — nem rettegem megjelentét.

— De ő megfogná önt ölni, ha itt találná.

— Azt meglátandjnk; — szólt a férfi szikrázó szemekkel.

— Minden mi szent — távozzék! . . . esengett a nő szorongva — önnek élnie kell! . . . gyermeke iránti szeretetére kérem . . .

— Igen Serena! megyek; de istenemre, még látandjuk egymást.

Ezzel távozott.

A hölgy szinte elakará hagyni a berket, midőn ennek tulsó részéről közelgetni látja férjét. Bevárta tehát őt.

Ez mint mondám más oldalról jött a berekbe, s így nem láthatá Gusztávot távozni.

Andor szrencsére ismét szórakozott volt, különben észreveendé a nő arcán a zavar némi utójeleit.

— Ujságot mondok Seréna — kezdé a férj oly hangon, melybe titkos káröröm vegyült. — Fénylaci Gusztáv hosszas távolléte után ismét vidékünkön van.

Seréna elfogultságát titkolandó a dajkához fordult, s bevinni parancsolá a gyermeket.

Andor folytatá:

— Itt lesz hát az idő, melyben tartozásomat leróhatom . . . Légy áldva bosszu szent pillanata!

A nő remegését leküzdvé, szólt:

— Vigyázz életedre édes férjem. A vakeset könnyen téged dönthetne keresett bosszud áldozatául.

— Légy nyugodt Seréna; éber és vigyáz leszek, mint a hiúz.

A berket elhagyák most.

Ekkor nem messze tőlök egy férfialakot látott haladni Andor.

Megállt rögtön, s figyelmesen vizsgálá azt, de sikeretlenül. Egy közel bércomorra sietett hát, s néhány pillanat múlva átkait hallá Seréna lemeny-dörögni.

A nő ajkai imára nyitlak.

Férje és Gusztáv életeért szólt az egyiránt.

(Folytatás következik.)

Ártatlan csekélységek.

Ehrentheil Mórtól.

II.

A pók.

Régenten a homályfedte őskorban az állatok műkiállítását rendezének, melyben mindenki versenyezhetett.

Számtalanok jelentkeztek.

A méh édes nedtje s arany színű viaszával vonta magára a közfigyelmet; ugy a selymér finom szálaival dicsekvék; nem különben a hód építészeti mutatványaival lépett a műbírálok elé; de leginkább a pók tündöklött mesterséges szövédékekével melynek juta is az első jutalomdíj nagy remekeért.

Pók asszonyosság azonban meg nem elégedett e szép s irigyreméltó kitüntetéssel; mondá azért ökelme: ime hasznosságát is fogom mutatni az annyira bámult művemnek; mire nagyszámú legye. s rovart össze s belefogdosa az általa készült s eddig csodált szép szőnyegébe.

A sokszemű most tápsokat, sőt babérkoszorut várt; de mint esalatkozott, látván a sokaság, hogy ez gonosz háló az ártallanok, öldöklő les a gyengébbek ellen. Nem szőnyeg, azért készítője nem művész, rivalgá a néző közönség — hanem eselszövő: megvetéssel s közbotránkozással távolíták tehát a tárlatból a művet készítőjével együtt.

Azóta pedig a pók meg nem mert jelenni az állatok közt, inkább mulat s dolgozik az emberi lakók sötét szegleteiben.

S miért épen ott?

Erre a tudósok, s természetbuvárok még eddig kimerítő választ nem adtak; de azt bizonyossággal tudják, hogy serényen és ernyedhetlenül dolgozik — a „Pesti-Hirnök“ nagytiszteletű irodájában.

(Folyt. követc.)

Levelezések.

Acqui 1861-ik évi nyárutó 10-kén.

Főtisztelendő szerkesztő ur!

Öszintén megvallom, noha az itt állomásozó magyar tisztikar hat magyar lapot u. m. „Pesti Naplót“, „Magyarországot“, „Magyar Sajtót“, „Közlöny“, „Üstököst“ és „Bolond Miskát“ járat, a melyek dispositiómra állnak, mégis nagy örömmel olvasom az általa szerkesztett „Magyar Izraelitát“, mint oly lapot, a mely a magyar zsidó ügyeket kimerítőleg tárgyalja — és nem kevés akadályok dacára — önmegtágadással oly irányt követ, hogy minden várakozásnak és a korszellem igényeinek minden tekintetben megfeleljen, kitzüött zászlajára pedig ezer meg ezer ellennel szembe szállván — az izraelita hitfelekezet jogos és igazságos követeléseieért azt irván: Előre és mindig előre! Az igazságnak győznie kell! ne legyetek gyávák magyar izraeliták! Védjétek magatokat Leonidásként! Inkább meghalni mint lealáztatni! Egyesült erővdl vívjátok ki azt, a mit egy ember a másiktól meg nem tagadhat, az: a szabadság, egyenlőség és testvériség, a mely a tietek ép oly joggal, mint más vallásué; egyátaljában pedig igazságtól és honszeretettől áthatva az izr. hitfelekezet javát minden áron előmozdítani törekzik Ön, t. szerkesztő ur, honunkban az első, a ki izr. lapot anyanyelvünkben szerkeszti; Ön nyitott tért minden magyar izraelitának ügye szentségéért szót emelni, mint például derék honfitársunk Mezei Mór ur remek, gyönyörű, fenséges érvekkel támogatott a „határozati javaslat és a zsidó kérdés címe alatt“ közzétett cikkében, a mely cikket illetőleg véleményem és itteni meggyőződéseim szerint nemcsak a Magyarhonban lévő, hanem egyszóval valamennyi bel- és külföldön élő izraeliták közvéleményét fejezte ki.

Tisztelendő szerk. ur! Egész Magyarország minden egyes izr. polgára elismeréssel és hálával tartozik önnek, és ezennel fölkérve több itt tartózkodó magyar izraelitától, hogy nevökben szinte köszönetet mondjak t. szerkesztő urnak fáradhatlan működéseért annál is inkább adok ezen kellemes felszólításnak kifejezést; mivel igen jól tudom, hogy egy német izr. község közepette nem igen találnak érdekei elismerésre, vegye tehát érzemeink ezen gyenge jelét. *) — Hogy én a pesti izr. községet németnek nevezem, azt ön t. szerk. ur mint szinte minden magyar igen helyesnek tartandja; mert dacára annak, hogy az iskolákban a mint ezt becses lapjában olvastam, a tantárgyak nagyobb részt magyar nyelven adatnak elő a hittanítás s szónoklat Pesten, németül vitetik véghez. **)

Magyarországban, de főképp Pesten, csak magyar rabbi, magyar izraelita község létezzék. Tudtommal minden pap hitszónoklatait a község nyelvében tartja, német ajkuaknak német, magyar ajkuaknak magyar, horvát vagy oláh ajkuaknak horvát vagy oláh nyelven, az olasz zsidónak papja olaszul, a francia franciául, az angolé angolul szónokol; miért tehát csupán a magyar zsidónak más nyelven mint anyanyelven szónokolni? Anyanyelv pedig annak, a ki Magyarhonban lakik, csak a magyar lehet. Ha tótok, oláhok, románok, németek, rákok sat. Magyarhonban nem magyarul beszélnek, az onnan jő, hogy ezek egyes nemzeteket képeznek, a kik ugyan azon nyelvet a föld akármely részén lakjanak is mindig beszélnek; például a tót, ha Amerikába teszi is át lakhelyét, anyanyelve csak mindig tót marad, de nem így van az izraelitának; ez nem képez egy nemzetet, hanem egy hitfelekezetet; azért is vallásra nézve igen, de nemzetiségre nézve nem különbözik a többi ugyanazon országban lakó akárminő vallásu polgároktól. Így van ez például itt Olaszthonban, itt két hónapig tartózkodtam a nélkül, hogy egyetlen egy zsidót láttam volna, azaz: láttam bizonyosan ezereket, de én csak olasz

*) Mint hitfelekezetünk s a haza közmunkása csak kötelességünket teljesítjük.

Szerk.

**) Szolgáljon a külföldön tartózkodó izr. hazánkfiainak megnyugtatósául, hogy néhány nap óta a pesti hitközség élén intelligens s igazi magyar lelkű férfiak állanak kiktől a haza és hitfelekezetünk joggal sokat vár s reményl.

Szerk.

láttam; nyelve, ruházata, szokása, társalgása, jel-
leme olasz volt, kinek jutna tehát eszébe, vala-
kit kérdezni, minő vallásu vagy? minő módon imá-
dod Istenedet? Mózes, Jézus, Mahomed, Lutter, Cal-
vin vagy más reformátor tana szerint? Legyünk
mi is, ha jogegyenlőséget kívánunk és jogos feltét-
és korlát, lealázás és mezszorítás nélkül kívánunk,
egyenlők mind nyelvre, mind ruházatra, mind társal-
gásra, mind honszeretetre, mind szokásokra nézve
más vallásu magyar testvéreinkkel! egy szóval le-
gyünk ma g y a r o k, nehogy rágalmozó elleneink-
nek fegyvert nyujtsunk, bennünket legkevésbé is
megtámadhatni — joggal magunkat magyaroknak,
a magyar nemzet egy részének nevezhesük. Nem-
zetnek azon emberek együtt véve neveztetnek, a
kik ugyanazon nyelvet beszélnek, mint ezt Dr. Mi-
chel Granier membre des plusieurs sociétés savantes
egyik értekezletében a francia nemzetről olvashatni,
azt mondván: „La nation française n' est pas un
état fédératif; c' est une nation; e' est á dire, une
reunion d' hommes vivans sous les mêmes lois en
communauté de moeurs et de langage.“ Fennebb
azt mondám: A magyar tisztii telep lapokat járát,
erre illetőleg noha tudom, hogy t. szerk. ur a napi
sajtót figyelemmel követi, becses lapja némely ol-
vasójának tán nem lesz érdektelen, az itt Acquiban
állomásozó magyar tisztii telepről némely részlete-
ket olvasni; azért is nem tartom feleslegesnek a
következőket irányadásul felhozni; 1859-ben sok
magyar hazájába vissza nem térhetvén, miután nem
kevesen közülök Török, Angol, Franciaországot
beutazták, hol mindig legnagyobb részvételre és ro-
konszenvre találtak, és néhányan még Cairóban és
Egyiptomban különféle módon, magától értetődik,
mint magyar honfihoz illő, legbecstületesebb uton
keresték kenyerőket, egy kis legiót képeztek, mely
eleinte 1½ tizedből, századból később egy ezredből
állott, 4 ezredre szaporodtak, a kik az alexandriai
várat őrizték Klapka tábornok vezénylete alatt. Pie-
montban igen kedveltettek; de bekövetkezővén a

villafrancoi béke, a legio egy része gratificatió mel-
lett elbocsáttatott, miután kellőleg felruháztattak is,
mint mondom, gratificatióval, elláttattak, honunkba
visszatértek. A legio azon része pedig, a mely itt
maradt, az újabb időben hozzájöttekkel együtt
képzí az ujonnan körülbelől egy év óta fenálló
1300 emberből álló magyar legiót Türr altábornagy
ur vezénylete alatt. Mily derekasan viselte magát a
legio Nápolyban, Avellinóban a briganti (rablók)
ellen, a magyar újságokban eléggé közzététett;
de elegendő hely nem lévén, a legiónak több mint
100-ra menő még most is naponta növekedő, min-
den nap érkező tisztiek számára egy telep (depôt)
alakítottatott Acquiban Mogyoródy alezredes parancs-
noksága alatt. Ismét utazásomról mitsem irván, ezt
legközelebbi alkalommal okvetien várhatja t. szer-
kesztő ur barátjától.

Dr. Tauszky,
ezredorvos az olasz hadseregben.

Vegyes közlemények.

— Azt halljuk, hogy Sz. István napkor a
helybeli izraelita templomban egy ez
alkalomra ide érkezett rabbi tartalomdús beszédet
tartott. Dicséretes, hogy a helybeli izraelita lakosság,
kivált pedig a vallásközség - előjáróság az alkalma-
kat felhasználja hazafiui érzületének tanusítása vé-
gett. („Korunk,“ Kolosvárt.) ugyszinte Versecen
is — a P. N. szerint — ünnepezték az ottani izraeli-
ták Sz. István napját.

Alsó - Kubinban pedig — az „Idők Tanuja“
szerint — Sz. István napja testvérsülési ünnepe volt.
A nagyszámu minden felekezettü népesség élén az
intelligentia, diszmenetben vonult legelőször a ka-
tholikus, azután a protestens, s végre az izr. temp-
lomba hol, mindentütt lelkes egyházi beszédek tar-
tattak.

Szerkesztői posta.

Több ígért levél helyszülke miatt kimaradván, azokat a jövőben hozzuk; kivéve a v palotait, melyet
nem értünk.

N. J. urnak Egerben s P - s urnak Somogyban. Hozzuk.

Meddig a sz. ünnepek tartatnak, a lap mindig hétfőn jelenend meg.